

освіта – наука – виробництво. І ми зможемо завдяки якісно підготовленим кадрам в короткі терміни відродити потенціал нашої держави та успішно реалізувати стратегії євроінтеграції України.

Список використаних джерел:

1. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України [Ел. ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>
2. Головні тренди в освіті [Ел. ресурс]. – Режим доступу: https://www.eduget.com/news/golovni_trendi_v_osviti-819
3. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно – аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., ін; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с. – [Ел. ресурс] – Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsesu.html>.

Світлана Наумкіна,

доктор політичних наук, професор

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЇЇ НОВОМУ ВИМІРІ 2022

Реальність, в якій опинилися громадяни України 24 лютого 2022 року, обумовила розвиток політичної діяльності у її новому вимірі – «військово-політичному».

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації Указом Президента № 64/2022 від 24 лютого 2022 року на підставі пропозиції РНБіО, відповідно до п.20 ч.1 ст.106 Конституції України та Закону «Про правовий режим воєнного стану» в Україні введено воєнний стан. Відтак, фактом є те що тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст. 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що

необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені Законом «Про правовий режим воєнного стану» (3; 5).

Запровадження воєнного стану в Україні призвело до трансформації інституційної основи управління територіально-політичною системою: утворення обласних та районних військових адміністрацій [6], а також до «надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню (Головнокомандувачу ЗСУ, Командувачу об'єднаних сил ЗСУ, командувачам видів та окремих родів військ (сил) ЗСУ, командувачам (начальникам) органів військового управління, командирам з'єднань, військових частин ЗСУ та інших військових формувань), військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії» (ст. 1) (5).

В той же час, Законом «Про правовий режим воєнного стану» введені в дію обмеження щодо здійснення політичної діяльності, зокрема: «заборона проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів» (п.8 ст.8); «заборона зміни Конституції; зміни Конституції Автономної Республіки Крим; проведення виборів Президента, а також виборів до Верховної Ради України, Верховної Ради АРК і органів місцевого самоврядування; проведення всеукраїнських та місцевих референдумів; проведення страйків, масових зібрань та акцій» (ст. 19) (5). В той же час, слід зазначимо, що на окупованих територіях (наприклад, в Херсоні), відбуваються чисельні протестні мітинги, в яких беруть участь громадяни України, виступаючи проти агресії та окупаційної політики.

Крім того, Законом «Про правовий режим воєнного стану» передбачено «заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань, якщо вона спрямована на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, тощо» (п.9 ст.8) [5]. Це положення знайшло реалізацію в Указі

Президента В. Зеленського №153/2022 від 19 березня 2022 р. «Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій», яким відбулося «призупинення на час дії воєнного стану» діяльності одинадцяти опозиційних партій («Опозиційна платформа – за життя», «Партія Шарія», «Держава», «Ліва опозиція», «Прогресивна соціалістична партія України», «Союз лівих сил», «Соціалістична партія України», «Соціалісти», «Опозиційний блок», «Наші» та «Блок Володимира Сальдо»), «зважаючи на їх антиукраїнську політичну та організаційну діяльність, пропаганду війни, публічні заяви та заклики до зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, реальні загрози порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, а також дії, спрямовані на незаконне захоплення державної влади, демонстрацію проявів колабораціонізму, насильства, зважаючи на програмні та статутні цілі, що містять антиукраїнську позицію, поширення відомостей про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України» (10). «Міністерству юстиції доручено невідкладно вжити вичерпних заходів щодо заборони діяльності зазначених партій. Кожен зараз повинен дбати про інтереси нашої держави. Про інтереси України. Бо це – заради нас. Бо це – заради життя», - зазначив В. Зеленський (1). Журналісти інформаційного агентства Daily-Lviv визначили ці опозиційні канали такими «лідери яких продукують проросійську риторику» (1).

Також, на основі Закону «Про правовий режим воєнного стану» з 24 лютого 2022 р. в дію увійшло положення закону, щодо «регулювання роботи постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації, що передбачає в тому числі заборону роботи приймально-передавальних радіостанцій особистого і колективного користування та передачу інформації через комп'ютерні мережі» (п.11 ст.8); (5). В контексті посилення контролю над діяльністю ЗМІ Указом Президента №152/2022 від 19 березня 2022 р. «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах

воєнного стану» передбачено реалізацію «єдиної інформаційної політики, що є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі стратегічної комунікації – цілодобовий інформаційний марафон «єдині новини #UAразом» (9). Так, журналісти та акціонери двох телеканалів, Прямого та 5 каналу, підтримали зусилля влади в організації оборони країни: «Колективи каналів завжди стояли та стоять на проукраїнських патріотичних позиціях. З початку повномасштабного російського вторгнення дотримуються принципу «one voice policy», коли всі українські журналісти говорять про війну єдиним голосом. Голос із позиції національних інтересів України. Ми здатні й надалі забезпечувати повноцінне цілодобове мовлення та ефективно боротися в інформаційній війні, захищаючи Україну разом із колегами-журналістами з інших каналів», – йдеться в оприлюдненій у неділю заяві (7).

Сьогодні спільний контент (марафон) транслюється на загальнонаціональних приватних, державних та суспільних телеканалах. Його створюють медіагрупи «1+1», «Інтер», StarLightMedia, «Україна», парламентський телеканал «Рада» та Суспільне. Водночас низка телеканалів із загальнонаціональним покриттям, зокрема 5 канал та Прямий, не беруть участі в спільному проєкті та транслюють власний марафон. Також у кожній із чотирьох великих медіагруп один канал виділений для трансляції дитячого та сімейного контенту. Втім, український медіаменеджер, народний депутат від «Європейської солідарності» М. Княжицький відреагував на це рішення РНБО про обмеження кількості телевізійних мовників у національному марафоні заявою-критикою від 20 березня 2022 року на офіційній сторінці політика (8).

З метою контролю над контентом політичної інформації було також запроваджено Указ Президента України № 151/2022 від 19 березня 2022 року про введення в дію Рішення РНБО від 18 березня 2022 р. «Про нейтралізацію загроз інформаційній безпеці держави», яким передбачено встановлення

«режиму нейтралізації загроз інформаційній безпеці України, забезпечення сталого функціонування об'єктів цифрового ефірного мовлення в умовах війни», що передбачає, в тому числі, «цілодобовий моніторинг ефірної мережі» (4). Відтак, адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, концерн РРТ та «Зеонбуд» мають забезпечити: «стале функціонування об'єктів цифрового ефірного мовлення та безперебійну трансляцію телевізійних каналів в МХ - 1, -2, -3, -5; цілодобовий моніторинг ефірної мережі, обладнання головної станції мультиплексування, супутникових та наземних каналів зв'язку; резервування супутникових каналів доставки програм та обладнання головної станції мультиплексування; резервну доставку телеканалів до цифрових передавачів із залученням альтернативного оператора супутникового зв'язку».

Слід звернути увагу, що політична діяльність, переважно, зосереджена сьогодні в інформаційній складовій. Наприклад, урядовий веб-сайт «Децентралізація дає можливості», який було орієнтовано на освітлення стану реформ в Україні, зараз містить рубрику «Війна», де запроваджено збір та узагальнення інформації про політичний спротив війні на рівні міст та містечок, систем самоврядування. Заступник Міністра розвитку громад та територій України В. Негода звертаючись до учасників онлайн-зустрічі очільників українських та європейських муніципалітетів в рамках Міжнародного марафону «Єднання місцевого самоврядування світу задля благополуччя людей і миру», що відбулася 29 березня 2022 року зазначив: «Європейські міста мають стояти пліч-о-пліч і тиснути на національні уряди, щоб активніше допомагати Україні» (2).

Відтак, в умовах, коли «політичний простір» трансформовано у «військово-політичний», а політична діяльність є фактично згорнутою через обмеження, пов'язані з метою національної мобілізації, основними формами політичної дії стають політико-інформаційні.

Список використаних джерел:

1. В Україні заборонили 11 проросійських політичних партій. Список. Daily-Lviv. 20 березня 2022 р. URL: <https://dailylviv.com/news/polityka/v-ukrayini-zaboronyly-11-prorosiiskyykh-politychnykh-partii-spysok-9792>(дата звернення: 28.03.2022)
2. Європейські міста мають стояти пліч-о-пліч. Урядовий сайт «Децентралізація дає можливості». 29.03.2022. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14723> (дата звернення: 28.03.2022)
3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента № 64/2022 від 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 28.03.2022)
4. Про нейтралізацію загроз інформаційній безпеці держави: Указ Президента України № 151/2022 від 19 березня 2022 року про введення в дію Рішення РНБіО від 18 березня 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1512022-41757> (дата звернення: 28.03.2022)
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України № 389-VIII від 12.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 28.03.2022)
6. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України №68/2022 від 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405> (дата звернення: 28.03.2022)
7. Прямий" та "5 канал" підтримують реалізацію єдиної інформполітики воєнного часу. Інформаційне агентство Interfax-Україна. 20.03.2022. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/telecom/816124.html>
8. РНБО вибрала телеканали, яким дозволила мовити. Daily-Lviv (Щоденний Львів). 20 березня 2022 р. URL: <https://dailylviv.com/news/polityka/rnbo-vybrala-telekanaly-yakym-dozvolyla-movtyty-97932>
9. Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану: Указ Президента України №152/2022 від 19 березня 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761> (дата звернення: 28.03.2022)
10. Щодо призупинення діяльності окремих політичних партій: Указ Президента України №153/2022 від 19 березня 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1532022-41765> (дата звернення: 28.03.2022)